

71

17. března 2002

LIST PAPEŽE
JANA PAVLA II. KNĚŽÍM
K ZELENÉMU ČTVRTKU 2002

LIST PAPEŽE
JANA PAVLA II.
KNĚŽÍM K ZELENÉMU
ČTVRTKU 2002

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

PRAHA 2002

(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Drazí kněží!

1. S dojetím v srdci se na vás již tradičně obracím o Zeleném čtvrtku, téměř jako bych spolu s vámi usedal okolo stolu ve večeřadle, v němž Pán Ježíš slavil s apoštoly první eucharistii – dar, který dal celé církvi, dar, který třebaže skryt pod svátostnými způsoby, jej „opravdu, skutečně a podstatně“ zpřítomňuje (Tridentský koncil, *DS* 1651) v každém svatostánku a ve všech zeměpisných šířkách. Před touto neobyčejnou přítomností se církev od svého počátku sklání s hlubokou úctou: „*Adoro te devote, latens Deitas*“. Od počátku se nechává nést duchovním vzepětím světců a jako nevěsta se usebírání k důvěrnému projevu víry a lásky. „*Ave verum corpus natum de Maria Virgine*“.

Právě ve večeřadle připojil Ježíš k daru této neobyčejné přítomnosti, která jej opakovaně předkládá v úkonu nejvyšší oběti a činí jej pro nás pokrmem, **specifický úkol apoštolů a jejich následníků**. Od té doby být Kristovým apoštolem, jako jimi jsou biskupové a kněží mající účast na jeho poslání, znamená být uschopněn jednat *in persona Christi Capitis*. To se uskutečňuje nejvyšší měrou při každém slavení svátostné hostiny těla a krve Páně. V té chvíli kněz jako by propůjčil Kristu svou tvář a svůj hlas: „To konejte na mou památku!“ (*Lk* 22,19)

Jak podivuhodné je naše povolání, drazí bratři kněží! Skutečně můžeme opakovat s žalmistou: „Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi prokázal? Vezmu kalich spásy a budu vzývat jméno Hospodino“ (*Ž* 116, 12–13).

2. V radostném rozjímání nad tímto darem bych se letos chtěl spolu s vámi zastavit u **jednoho aspektu našeho poslání**, na nějž jsem při této příležitosti zaměřil vaši pozornost již v loňském roce. Domnívám se, že si zaslouží hlubší úvahu. Mám na mysli to poslání, v němž nám Pán svěřil, abychom jej představovali nejen v **eucharistické oběti**, ale také **ve svátosti smíření**.

Obě svátosti spolu **vnitřně souvisí**. Eucharistie představuje vrchol svátostné ekonomie a je také zdrojem ostatních svátostí, které z ní v určitém smyslu pramení a opětovně k ní přivádějí. To platí zejména o svátosti určené ke zprostředkování odpuštění od Boha, jenž znovu přijímá ve svou náruč kajícího hříšníka. Je totiž pravdou, že úkolem eucharistie, která je opětovným zpřítomněním Kristovy oběti, je také osvobodit nás od hříchu. *Katechismus katolické církve* nám v této

souvislosti připomíná: „Eucharistie nás nemůže spojit s Kristem, aniž by nás zároveň neočistila od spáchaných hříchů a neochránila nás proti hříchům budoucím (*Katechismus katolické církve*, 1393). V ekonomii milosti zvolené Kristem tato očišťující síla sice bezprostředně působí očištění od všedních hříchů, avšak na očištění od smrtelných hříchů, které radikálním způsobem poškozují vztah věřícího s Bohem a jeho společenství s církví, má vliv pouze nepřímý. *Katechismus* dále uvádí: „Eucharistie není zaměřena na odpuštění smrtelných hříchů. To přísluší svátosti smíření. Eucharistii je naopak vlastní být svátostí těch, kdo jsou v plném společenství církve“ (*Katechismus katolické církve*, 1395).

Zdůrazňováním této pravdy církev jistě nechce podceňovat úlohu eucharistie. Jejím úmyslem je vyjádřit její význam ve vztahu k celé svátostné ekonomii tak, jak byla vytvořena Boží spasitelskou moudrostí. Ostatně právě tuto linii kategoricky vytyčil apoštol Pavel, když psal Korintským: „Kdo by tedy jedl chléb Páně nebo pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně. Proto musí člověk sám sebe zkoumat, a tak ať chléb jí a z kalicha pije. Kdo totiž jí a pije, a tělo Páně nerozlišuje od obyčejného chleba, jí a pije si odsouzení“ (*I Kor* 11,27–29). Toto Pavlovo varování vychází ze zásady, podle níž „kdo si je vědom, že se dopustil těžkého hříchu, musí přijmout svátost smíření, dříve než přistoupí k přijímání“ (*Katechismus katolické církve*, 1385).

3. Když připomínám tuto pravdu, toužím vás, drazí bratři v kněžské službě, vřele vyzvat, stejně jako jsem učinil loni, abyste sami osobně znovu objevili krásu svátosti smíření a dávali ji objevit druhým. Tato svátost prochází z různých důvodů již po několik desetiletí určitou krizí, o níž jsem se nejednou zmiňoval. Uvažovala o ní dokonce biskupská synoda, jejíž závěry jsem následně shrnul v apoštolské exhortaci *Reconciliatio et poenitentia*. Na druhé straně však mohu s vnitřní radostí připomenout pozitivní známky, které zejména v Jubilejním roce ukázaly, že pokud je tato svátost předkládána a slavena odpovídajícím způsobem, může být v širokém měřítku nově objevována i mezi mládeží. Tomuto znovuobjevení nepochybně **napomáhá požadavek osobního sdílení**, které je ve frenetickém tempu, jímž žije technologická společnost, stále obtížnější; právě proto je stále silněji pocítováno jako životně důležité. Na tento požadavek lze samozřejmě odpovídat různými způsoby. Jak bychom mohli opomenout, že svátost smíření, aniž bychom ji zaměňovali za různé psychologické

postupy, poskytuje díky svému bohatství téměř nádavkem významnou odpověď i na tuto potřebu? Uvádí kajčnicka do vztahu s milosrdným Božím srdcem prostřednictvím bratrovy přátelské tváře.

Ano, opravdu velká je Boží moudrost, která ustanovením svátosti smíření zajistila i naplnění této hluboké a nevykořenitelné potřeby lidského srdce. My máme být láskyplnými a osvícenými prostředníky této moudrosti skrze osobní kontakt, k jehož navazování s mnoha bratry a sestrami jsme při svátosti smíření povoláni. V této souvislosti bych rád zdůraznil, že řádnou formou udělování této svátosti je **osobní** slavení a pouze v případech „vážné nutnosti“ se lze oprávněně uchýlit ke **společnému** slavení s **všeobecným** rozhřešením. Nutné podmínky pro takové udělení rozhřešení jsou dobře známy, nicméně je třeba připomenout, že věřící nikdy není zbaven povinnosti vykonat následně osobní vyznání těžkých hříchů, protože jinak by rozhřešení nebylo platné (srov. *Katechismus katolické církve*, 1483).

4. Znovuobjevme tuto svátost s radostí a důvěrou. Prožívejme ji především ve vztahu k sobě samým, jako hlubokou potřebu a stále znovu očekávanou milost, abychom tak znovu dodali horlivost a elán naší cestě ke svátosti a naší službě.

Snažme se současně o to, abychom byli **opravdovými služebníky milosrdenství**. Víme přece, že stejně jako v ostatních svátostech zde svědčíme o milosti pocházející shůry, působící svou vlastní mocí. Zároveň jsme také povoláni, abychom byli jejími aktivními nástroji. Jinými slovy: Bůh, aby mohl konat v lidských srdcích své divy, **počítá i s námi**, s naší ochotou a věrností, a to nás naplňuje zodpovědností. Při slavení této svátosti je snad ještě důležitější než při slavení ostatních svátostí to, aby se věřící živě setkali s tváří Krista, dobrého Pastýře.

Dovolte mi proto, abych se s vámi zastavil u tohoto tématu a téměř nahlédl do míst – katedrál, farních, poutních a dalších kostelů – v nichž každodenně tuto svátost udělujete. Vybavují se mi ty stránky evangelia, které nejbezprostředněji ukazují milosrdnou Boží tvář. Jak bychom mohli nevzpomenout na **oslovující setkání marnotratného syna s milosrdným otcem** nebo na obraz **ztracené a znovu nalezené ovečky**, kterou si pastýř radostně klade na ramena? Svědectví o otcově objetí a radosti dobrého pastýře musí podávat každý z nás, draží spolubratři, ve chvíli, kdy se od nás žádá, abychom se pro kajčnicka stali služebníky odpuštění.

Abych však lépe vystihl některé specifické dimenze tohoto neobyčejného rozhovoru spásy, jímž je svatá zpověď, chtěl bych jako „biblickou ikonu“ použít **Ježíšovo setkání se Zacheem** (srov. *Lk* 19,1–10). Případá mi totiž, že to, co se odehrává mezi Ježíšem a „vrchním celníkem“ z Jericha, se v mnoha aspektech podobá slavení svátosti smíření. Na tomto krátkém, ale velmi intenzivním příběhu se budeme snažit v Kristových postojích, v jeho hlase, téměř vypátrat veškeré odstíny lidské a nadpřirozené moudrosti, kterou se musíme snažit projevat i my, aby tato svátost mohla být prožívána co nejlépe.

5. Tento příběh, jak víme, líčí setkání Ježíše se Zacheem **téměř jako náhodnou událost**. Ježíš vstupuje do Jericha a prochází městem doprovázen zástupem (srov. *Lk* 19,3). Zdá se, že Zachea k tomu, aby vylezl na fíkovník, vede snad jen zvědavost. Setkání Boha s člověkem se někdy jeví právě jen jako náhoda. Ale **ze strany Boha, nikdy není „náhodné“**. V našich rozmanitých pastoračních realitách nás někdy může skličovat nebo zbavovat motivace skutečnost, že řada křesťanů nejenže nevěnuje svátostnému životu patřičnou pozornost, ale často k svátostem přistupuje povrchně. Toho, kdo má zkušenost s udělováním svátosti smíření, s tím, jak se k ní obvykle přistupuje, může někdy zarazit, že někteří věřící přistupují ke zpovědi, aniž by pořádně věděli, co vlastně chtějí. U některých může být rozhodnutí pro zpověď diktováno čistě potřebou být vyslechnut. Jiní zase potřebují slyšet radu. U dalších je to zase psychologická potřeba zbavit se tíhy způsobené „pocitem viny“. Mnozí skutečně potřebují znovu navázat vztah s Bohem, ale zpovídají se bez dostatečného vědomí závazků, které z toho plynou. Zpytují například svědomí velmi zjednodušeným způsobem, protože nebyli poučeni o tom, co obnáší životní morálka inspirovaná evangeliem. Který zpovědník nikdy neučinil tuto zkušenost?

A právě o tom vypráví Zacheův příběh. Všechno, co se mu přihodí, je podivuhodné. Kdyby Zachea v určitém okamžiku „nepřekvapil“ Kristův pohled, možná by dál mlčky pozoroval jeho cestu Jerichem. Ježíš by prošel **okolo** něj, a nevstoupil by **do** jeho života. Zachea ani v nejmenším nenapadlo, že zvědavost, která jej vedla k tak neobvyklému činu, byla již plodem milosrdenství, které ho předešlo, přitahovalo jej a brzy změnilo jeho srdce.

Draží kněží, s myšlenkou na všechny naše kajčnicka si znovu přečtěme krásná Lukášova slova o Kristově přístupu: „Když Ježíš přišel

k tomu místu, podíval se nahoru a řekl mu: ‚Zachee, pojď rychle dolů: dnes musím zůstat v tvém domě‘“ (Lk, 19,5).

Každé naše setkání s věřícím, který nás žádá o zpověď, možná i trochu povrchně, protože není patřičně motivován a připraven, se může vždy díky překvapivé Boží milosti stát právě tím „místem“ u fíkovníku, kde se Kristus podíval nahoru na Zachea. Naše oči nemohou změřit, jak hluboko pronikl Kristův pohled do celníkovy duše. Víme však, že **jsou to stejné oči, které hledí na každého z našich kajcníků**. Ve svátosti smíření jsme nástrojem nadpřirozeného setkání, které má své vlastní zákony, a nám náleží jen to, abychom je respektovali a podporovali. Pro Zachea to muselo být něco nevídaného, že byl **osloven jménem**. Jeho jméno vyslovovali mnozí rodáci s pohrdáním. Tentokrát je slyšel vyslovit něžným tónem, který vyjadřoval nejen důvěru, ale i hluboké poznání a téměř naléhavou potřebu přátelství. Ano, Ježíš k Zacheovi mluví jako jeho dávný, možná zapomenutý přítel, který mu však proto nepřestal důvěřovat. Vstupuje proto s láskyplným „nátlakem“ do života a domu znovunalezeného přítele: „Pojď rychle domů, dnes musím zůstat v tvém domě“ (Lk 19,5).

6. Tón Lukášova vyprávění je oslovující: vše je tak osobní, delikátní, láskyplné! Nejde pouze o dojemné rysy lidskosti. Vše je prodchnuto jakousi vnitřní naléhavostí. Ježíš říká: „Musím zůstat v tvém domě,“ nebo, pokud text přeložíme doslovněji: „Je pro mě nutné, abych zůstal v tvém domě“ (Lk 19,5). Ježíš se řídí tajemnou mapou cest, které mu ukazuje Otec, a na své cestě nalézá i Zachea. Zastavuje se u něj, jako by šlo o setkání předpokládané od samého počátku. Dům tohoto hříšníka se navzdory ubohým lidským pomluvám stane **místem zjevení**, dějištěm zázraku milosrdenství. K tomu všemu by samozřejmě nedošlo, kdyby Zacheus nevymanil své srdce z pout egoismu a sevření nespravedlnosti způsobené podvodem. Už nyní však přichází milosrdenství jako bez zásluhy poskytovaná a hojností překypující nabídka. **Milosrdenství ho předešlo!**

Právě to se odehrává při každém svátostném setkání. Nesmíme si myslet, že hříšník si milosrdenství zasluhuje sám, svou vlastní cestou obrácení. Na cestu obrácení jej totiž vede právě milosrdenství. Člověk sám o sobě není schopen ničeho a také si nic nezaslouhuje. Zpověď **je především příchodem Boha do domu člověka**, a pak teprve cestou člověka k Bohu.

Při každé zpovědi se tedy můžeme setkat s nejrůznějšími typy lidí. O jednom však musíme být přesvědčeni: dříve než vybídeme bratry, kteří žádají naši službu, a než proneseme svátostná slova, jsou již zahaleni milosrdenstvím, které v nich působí zevnitř. Kéž Bůh dá, abychom se i prostřednictvím našich slov a naší pastýřské duše, která je vždy pozorná ke každému člověku, dokáže vytušit jeho problémy, jemně ho doprovází po jeho cestě a předává mu důvěru v Boží dobrotivost, mohli stát spolupracovníky milosrdenství, které dokáže láskyplně přijímat, spolupracovníky lásky, která přináší spásu.

7. „Musím zůstat v tvém domě.“ Pokusme se proniknout do těchto slov ještě hlouběji. Jsou určitým prohlášením. Nevyjadřují jen Kristovo rozhodnutí, ale v první řadě Otcovu vůli. Ježíš se představuje **jako ten, kdo má přesně stanovené pověření**. Sám musí dodržovat určitý „zákon“ – a to Otcovu vůli – a naplňuje ji s takovou láskou, že ji činí svým „pokrmem“ (srov. Jan 4,34). Slova, s nimiž se Ježíš na Zachea obrací, nejsou jen způsobem jak navázat vztah, ale **ohlášením plánu vytvořeného Bohem**.

Setkání se odehrává v horizontu Božího Slova, které tvoří celek s Kristovým slovem a s jeho tváří. To je také nezbytný začátek každého autentického setkání při slavení svátosti smíření. Běda, kdyby se omezilo jen na lidské prostředky komunikace! Pozornost věnovaná zákonitostem lidské komunikace může být prospěšná a nesmíme ji zanedbávat, ale základem všeho musí být Boží slovo. Proto obřad slavení této svátosti dává prostor i hlásání Božího slova kajcníkovi.

Tento detail bychom neměli podceňovat, třebaže jeho uvádění do praxe není snadné. Zpovědníci trvale zakoušejí, jak obtížně se vysvětlují nároky Božího slova lidem, kteří je znají pouze povrchně. Svátost smíření jistě není nejvhodnějším okamžikem k zaplnění této mezery. O to je třeba se s pastýřskou moudrostí postarat v předcházející fázi přípravy na zpověď, poskytnutím základních linií, které by každému člověku umožnily konfrontaci s pravdou evangelia. V každém případě má zpovědník využít svátostného setkání k tomu, aby se pokusil dát kajcníkovi určitým způsobem nahlédnout do milosrdné vlídnosti Boha, který k němu vztahuje ruku ne proto, aby jej potrestal, ale aby jej zachránil.

Jak bychom ostatně mohli zamlčet objektivní potíže, které nám v této souvislosti klade současná panující kultura? Nežrídka i zralým křesťanům brání v úsilí o dosažení souladu s Božími příkázáními a

směry, které na základě přikázání obsírně předkládá učení církve. Jde o řadu problémů z oblasti sexuální a rodinné etiky, bioetiky, profesionální a společenské morálky, ale také problémů spojených s náboženskou praxí a účastí na životě církve. To vše vyžaduje katechetickou práci, kterou nelze klást na bedra zpovědníkovi v okamžiku udílení svátosti smíření. Bude vhodné věnovat se tomuto tématu hlouběji spíše při přípravě na zpověď. Pro tento účel mohou být velice nápomocné kající slavnosti připravené ve společenství a zakončené osobní zpovědí účastníků.

Právě v tom nám opět poskytuje **důležité vodítko** „biblická ikona“ Zachea. Ve svátosti smíření se v Ježíši dříve než s „Božími přikázáními“ setkáváme s „Bohem přikázání“. **Ježíš představuje Zacheovi sám sebe:** „Musím zůstat v tvém domě.“ On sám je pro Zachea darem a zároveň i „Božím zákonem“. Když se s Ježíšem setkáváme jako s darem, nabývá i nejnáročnější aspekt zákona „lehkosti“, která je vlastní milosti na základě nadpřirozené dynamiky, o níž hovoří Pavel: „Jestliže se však necháváte vést duchem, nejste už pod Zákonem“ (Gal 5,18). Každé slavení svátosti smíření by mělo probudit v srdci kajícího stejné zachvěv radosti, který vyvolala Kristova slova v Zacheovi, jenž „rychle slezl dolů a s radostí ho přijal“ (Lk 19,6).

8. Skutečnost, že milosrdenství se svou hojností nás předchází, však nesmí kromě jiného odvést naši pozornost od toho, že je jen **předpokladem spásy**. Ten dochází naplnění v míře, v jaké nachází **odpověď člověka**. Odpuštění udělené ve svátosti smíření totiž není nějakým vnějším aktem, „nápravným prostředkem“, ale **opravdovým a skutečným setkáním kajícího s Bohem**, který znovu navazuje vztah porušený hříchem. „Pravda“ tohoto vztahu vyžaduje, aby člověk přijal milosrdné Boží objetí a překonal veškerý odpor způsobený hříchem.

Právě to se odehrává v Zacheově nitru. Cítí, že se s ním jedná jako se „synem“, a proto začíná přemýšlet a chovat se jako syn. **Dokazuje to tím, že nově objeví své bratry**. Kristovým láskyplným pohledem se jeho srdce otevírá lásce k bližnímu. Od postoje uzavřenosti, který jej vedl k vlastnímu obohacování bez ohledu na utrpení ostatních, přechází k postojí sdílení, které se projevuje pravým a skutečným „rozdělením se“ o majetek, když „polovici svého majetku“ dává chudým. Nespravedlnost, které se na bratrech dopustil podvodem, je napravena čtyřnásobnou náhradou škody: „Jestli jsem někoho o něco ošidil, nahradím mu

to čtyřnásobně“ (Lk, 19,8). Teprve v tomto okamžiku dosahuje Boží láska svého cíle a naplňuje se spása: „Dnes přišla do tohoto domu spása“ (Lk 19,9).

Tato cesta spásy, která je v Zacheově příběhu tak jasně vylíčena, má nám, draží kněží, udávat směr, abychom mohli s moudrou pastýřskou vyrovnaností vykonávat obtížný úkol při slavení svátosti smíření. Jeho plnění od počátku poznamenávají dva krajní postoje: **rigorismus** a **laxismus**. Ten první opomíjí první část Zacheova příběhu: milosrdenství, které člověka předchází, vede k obrácení a zhodnocuje sebemenší pokrok v lásce, protože Otec je ochoten učinit i to, co je nemožné, aby zachránil svého ztraceného syna. „Syn člověka přišel hledat a zachránit, co zahynulo“ (Lk 19,10). Druhým extrémem je laxismus, která nedbá na skutečnost, že plná spása, tedy nejen ta, která je nabízena, ale ta, která je přijata, která opravdu uzdravuje a povznáší, vyžaduje opravdové obrácení k požadavkům Boží lásky. Kdyby Zacheus přijal Pána ve svém domě, ale neotevřel by se lásce, nápravě spáchaného zla a pevnému předsevzetí zahájit nový život, neobdržel by ve svém nitru odpuštění, které mu Pán tak starostlivě nabízel.

Je zapotřebí neustále dbát na dodržování správné rovnováhy, abychom nikdy neupadli do jednoho z těchto extrémů. **Rigorismus** člověka drtí a odhání. **Laxismus** člověka kazí a vytváří v něm falešné představy. Služebník odpuštění, který pro kajícího nabývá podoby dobrého Pastýře, má stejnou měrou projevat milosrdenství, které na sebe bere iniciativu jako první, i uzdravující a usmiřující odpuštění. Právě na základě těchto principů má kněz v dialogu s kajícím rozlišit, zda je připraven na svátostné rozhřešení. Delikátnost setkání s lidskou duší v tak důvěrném a často citlivě prožívaném okamžiku vyžaduje velkou umírněnost. Pokud se neprojeví opak, kněz musí předpokládat, že kajícího vyznáním hříchů nad nimi projevuje autentickou lítost spojenou s předsevzetím nápravy. Tento předpoklad bude ještě oprávněnější, jestliže pastorační péče o svátostné smíření dokáže připravit vhodné pomůcky a zajistit možnosti přípravy k této svátosti, které by napomáhaly k tomu, aby v každém člověku mohlo dozrát dostatečné vědomí toho, oč přichází žádat. Je nicméně jasné, že kdyby kajícího zjevně zastával opačný postoj, je zpovědníkovou povinností mu sdělit, že dosud není na rozhřešení připraven. Kdyby bylo rozhřešení uděleno člověku, který výslovně prohlašuje, že o nápravu usilovat nehodlá, obřad by se změnil v pouhou iluzi, a dostal by naopak nádech téměř magického úkonu, který snad

může přinést zdánlivý pokoj, jistě však ne hluboký pokoj svědomí, jehož zárukou je Boží objetí.

9. Ve světle uvedených skutečností je také patrnější, proč je řádnou formou svátostného smíření právě **osobní setkání** zpovědníka a kajícíka, zatímco kolektivní rozhřešení představuje způsob výjimečný. Jak je známo, církevní praxe po staletích, v nichž převládala veřejná forma pokání, postupně dospěla k soukromému slavení pokání. Tento vývoj nejenže nezměnil podstatu této svátosti – což se ani nemohlo stát – ale naopak prohloubil její vyjádření a účinnost. Nedošlo k tomu bez pomoci Ducha, který i v tomto případě konal svůj úkol uvést církev „do celé pravdy“ (*Jan, 16,13*).

Řádná forma svátosti smíření totiž nejen výstižně vyjadřuje **pravdu o božském milosrdenství** a odpuštění, které z něj plyne, ale také vrhá světlo na **samu pravdu o člověku** v jednom z jejích nejdůležitějších aspektů: je jím originalita každého člověka, který sice žije v předivu vztahů a společnosti, ale nechává se prostředím beztvare masy zploštit. To vysvětluje hlubokou odezvu, kterou v lidském nitru probouzí **oslovení jménem**. Vědomí, že jsme poznáni a přijati takoví, jací jsme, v našich nejosobnějších vlastnostech, v nás probouzí pocit, že opravdu žijeme. Tento aspekt by měla brát ve větší míře na vědomí i sama pastore, aby dokázala moudře vytvářet rovnováhu mezi společnými okamžiky, v nichž je zdůrazňováno společenství církve, a okamžiky zaměřenými na potřeby jednotlivce. Lidé obecně očekávají, že budou uznáváni a bude jim věnována dlouhodobá péče. Právě prostřednictvím takového blízkého vztahu pociťují Boží lásku silněji.

V této perspektivě se svátost smíření ukazuje jako **jedna z hlavních cest této pedagogiky člověka**. Ve svátosti smíření se dobrý Pastýř prostřednictvím tváře a hlasu kněze přibližuje ke každému člověku, aby s ním mohl zahájit osobní dialog založený na naslouchání, radě, útěše a odpuštění. Boží láska je taková, že se soustředí na každého člověka, aniž by někomu něco ubírala. Ten, kdo obdrží svátostné rozhřešení, musí mít možnost pociťt **vřelost této osobní starostlivosti**. Musí zakusit intenzitu otcovského objetí nabídnutého marnotratnému synu: „objal ho a políbil“ (*Lk 15,20*). Musí slyšet onen vřelý přátelský hlas, který slyšel celník Zacheus, když byl osloven jménem a povolán k novému životu (*srov. Lk 19,5*).

10. Z toho plyne i nutnost **odpovídající přípravy zpovědníka** na slavení této svátosti. Slavení má probíhat tak, aby i svou vnější podobou odráželo důstojnost, která udělování této svátosti přísluší coby liturgickému úkonu, podle norem stanovených obřadem svátosti smíření. To nevylučuje možnost pastoračního přizpůsobení se okolnostem tam, kde to opravdu cesta kajícíka vyžaduje. To vše ve světle klasického principu, který uznává *suprema lex* církve v *salus animarum*. Nechme se přitom vést moudrostí světců. Postupujme odvážně i v **předkládání zpovědi mladým lidem**. Pobývejme v jejich středu a naučme se pro ně být přáteli a otci, důvěrníky a zpovědníky. Potřebují v nás nalézt představitele obou úloh a obou rozměrů.

Bedlivě pak dbejme také na to, abychom ve své teologické formaci opravdu drželi krok se současnou situací, zejména s ohledem na nové etické výzvy, a abychom zůstávali zakotveni v rozlišování učení církve. Někdy se v souvislosti s aktuálními etickými problémy stává, že věřící od zpovědi odcházejí s poněkud zmatenými představami i proto, že **u zpovědníků nenacházejí stejnou názorovou linii**. Ve skutečnosti ti, kdo vykonávají jménem Božím a jménem církve tuto nesmírně delikátní službu, mají výslovnou povinnost nerozvíjet, a tím spíše neprojevat na posvátném místě vlastní názory, které neodpovídají tomu, co učí a hlásá církev. **Nelze zaměňovat za lásku to, že neučiníme zadosť pravdě pro špatně chápaný smysl porozumění**. Není nám dáno měnit učení církve podle vlastního uvážení, třebaže by nás k tomu vedly ty nejlepší úmysly. Naším úkolem je být Božími svědky, prostředníky milosrdenství, které přináší spásu i tím, že se projevuje jako soud nad lidským hříchem. „Ne každý, kdo mi říká: ‚Pane, Pane!‘, vejde do nebeského království, ale ten, kdo plní vůli mého nebeského Otce“ (*Mt 7,21*).

11. Drazí kněží! Přál bych si, abyste cítili, že jsem vám mimořádně nablízku právě nyní, když se o Zeleném čtvrtku 2002 společně shromažďujete kolem vašich biskupů. Všichni jsme prožili obnovené úsilí církve na úsvitu nového tisíciletí, které se vzepjalo ve znamení „opětovně začít od Krista“ (*srov. Novo millennio ineunte, 29*). Touhou všech bylo, aby současně začala i nová doba bratrství a míru pro celé lidstvo. Naopak jsme však viděli téct novou krev. Opět jsme byli svědky válek. S úzkostí se doslycháme o tragédii rozdělení a nenávisti, které devastují vztahy mezi národy.

V tomto okamžiku jsme jako kněží i sami osobně hluboce otřeseni hříchy některých našich bratrů, kteří zradili milost obdrženou při kněžském svěcení a podlehl i nejhorším projevům *mysterium iniquitatis*, které ve světě působí. Tak vznikají závažná pohoršení, která ve svém důsledku vrhají těžký stín podezření na všechny ostatní úctyhodné kněze, kteří vykonávají svou službu poctivě a důsledně a někdy i s hrdinskou milosrdnou láskou. Zatímco církev **projevuje vřelou starostlivost o oběti** a snaží se podle pravdy a spravedlnosti odpovídat na každou strastnou situaci, my všichni, vědomi si lidské slabosti a s důvěrou v uzdravující moc božské milosti, jsme povoláni, abychom **objali *mysterium Crucis* a ještě usilovněji se snažili dosáhnout svatosti**. Musíme se modlit, aby Bůh ve své prozřetelnosti znovu probudil v lidských srdcích velkorysý rozmach takových ideálů naprostého darování se Kristu, na nichž stojí kněžská služba.

Právě víra v Krista nám dává sílu hledět do budoucnosti s důvěrou. Víme totiž, že zlo od počátku vychází z lidského srdce, a teprve když se člověk, k němuž přistoupí Kristus, nechá Kristem „získat“, dokáže kolem sebe šířit pokoj a lásku. Jako služebníků eucharistie a svátostného smíření nám mimořádnou měrou náleží úkol šířit ve světě naději, dobrotivost a pokoj.

Přeji vám, abyste s pokojem v srdci, v hlubokém společenství mezi sebou navzájem, s biskupem a svými komunitami prožili tento den, v němž si spolu s ustanovením eucharistie připomínáme naše kněžské „zrození“. Se slovy, jimiž se Kristus ve večeradle obrátil na apoštoly po svém zmrtvýchvstání a s modlitbou k Panně Marii, *Regina Apostolorum* a *Regina pacis*, vás všechny bratrsky objímám: Pokoj, pokoj všem a každému z vás. Radostné velikonoce!

Ve Vatikánu 17. března, o páté neděli postní roku 2002, v dvacátém čtvrtém roce pontifikátu.

Handwritten signature of Johannes Paulus II. in cursive script.